

Blum Jenő Gyerekként

Ez Jenő bátyám, aki 1925-ben született. Mindegyik testvérem hét osztályt végzett Ördögösfüzesen. 1938--39-ben a Cuza-Goga kormány volt hatalmon. A román állami iskolában csak egyetlen tanár volt, aki kötekedett a testvéremmel, a többiek nem. Calugaru volt a neve, odavalósi volt, a mi falunkból való [ördögösfüzesi]. Vallásosak voltunk, és nem akartuk feladni a szombatot, úgyhogy benyomta a testvérem, Eugen fejét a kályhába. Én nagyon rossz gyerek, nagyon gyenge tanuló voltam, de a testvéreim mind elsők voltak. A szüleimnek 1943-ig volt boltjuk. 1943-ban nehéz idők kezdődtek? 1943 után sárga csillagot viseltünk. Hát igen. Amikor román, magyar stb. gyerekek között voltunk, szégyelltük magunkat. Nem mondhatom, hogy ujjal mutattak volna ránk, nem bántottak, nem. Miután a bátyáimat, Mátét és Ernőt elvitték kényszermunkára, én és a kisebbik bátyám, Jenő szekerekkel dolgoztunk. Mivel a férfiakat elvitték dolgozni [munkaszolgálatba], csak az asszonyok maradtak otthon a gyerekekkel. Így én és a testvérem jártunk az otthon maradt zsidókhoz, akiknek volt lovas szekerük, és kölcsönöztük. Hogy miért jártunk szekérral? Mert a magyarok gázmetánt kerestek itt. A románoknak volt itt gázuk Sármáson [Románul Sarmas; jelenleg Maros megyei település, akkoriban a terület román

fennhatóság alatt maradt, tehát nem csatolták Magyarországhoz a második bécsi döntés értelmében. -- A szerk.], és ők [a magyarok] ezen a részen keresték a gázt, mert a határ itt volt Vasasszentgotthárdon és a tónál. És a határon innen gázt kerestek. Akkoriban szén segítségével keresték. A szénbányákból vonattal szállították ide, Szamosújvárra a szenet, és mi innen szállítottuk a szekerekkel. Ezt megfizették. Mi is kaptunk, és a szekeret kölcsönadó zsidó családok is kaptak egy kis pénzt. És egy reggel, 1944-ben felkeltünk, én egy zsidó családhoz akartam menni, a testvérem egy másikhoz. Ezek a családok a központtól távolabb laktak, mi a község másik végében laktunk, a főúton. És amint otthonról a központ fele tartottunk, ahol a polgármesteri hivatal volt, amint a hídon átjöttünk -- tiszta májusi reggel volt --, behívtak a polgármesteri hivatalba. Két magyar csendőr és a polgármester volt bent. Azt mondják: 'Jöjjenek be.' A bátyám, Jenő két évvel idősebb volt... Én nem értettem. Azt mondták: 'A törvény nevében le vannak tartóztatva.' Nem tudtam, mit jelent ez a szó, 'letartóztatva', hogy 'le vannak tartóztatva'. Soha nem voltam még letartóztatva. Egy zsidóhoz kísértek minket, aki a legközelebb lakott a hivatalhoz, agyagedényeket árult vásárokbán, a román ortodox templom mellett lakott. Ennek a zsidónak volt egy lova és egy szekere, feltették a családját, négy vagy öt gyereket, majd hazavittek, hogy válogassuk ki a ruháinkat. Feltettek a szekérre, és elvittek a szamosújvári téglagyárba. Majd vonatra tettek, zárt vagonokba, még az ablakokat is beszögezték. A kolozsvári téglagyárba vittek. Kolozsvártól Auschwitzig szintén vonattal vittek. A nácik kiválogatták az újonnan érkezőket. Nekem és a bátyámnak, Jenőnek intettek, hogy erre a felére, édesanyám és a nővérem máshová került. Nem tudom, hogy mi történt édesanyámmal és a nővéremmel, ekkor láttam őket utoljára... A lágerben együtt voltam a testvéremmel, egymás mellett aludtunk. Én tizenkilenc, ő húsz éves volt. Az én számom 10919, az övé 10920 volt. Szép fiú volt. Úgyhogy a testvéremmel tartottam a kapcsolatot, de semmit nem tudtam a család többi tagjáról. Soha nem tudtam meg, mi történt velük. Az új gyár építésén dolgoztunk. Reggeltől dolgoztunk, már nem számoltuk az órákat. A gyárban [1945.] január tizenötödikéig-tizenhatodikáig dolgoztunk, nem is tudom pontosan, meddig; mások mondták utólag, hogy tizenötödike-huszedika között lehetett. Utána nagyon nehéz volt. Már nem adtak semmit enni. Mendl [Jenő] és én 1945-ig együtt voltunk a lágerben. Amikor elváltunk a szüleinktől, mindketten a lágerben maradtunk. 1945-ig voltunk együtt, [a végén] elveszítettük egymást. Amikor az oroszok behatoltak Lengyelországba, elkezdték kiüresíteni Auschwitz-Birkenaut -- az én munkatáboromat Bunának hívták --, elkezdtek minket hajtani, mint ahogy a marhákat terelik ezrével. Az örök mellettünk. És nem tudom, mi történt az úton; mindenki csak előre nézett. Elveszítettük egymást. És soha többé nem találtuk meg egymást újra. Ez 1945 januárjában történt.